

Förslag till organisation för säkerhetsarbetet i Mora kommun

I Komrevs rapport "Granskning av Mora kommuns säkerhetsarbete – internt skydd" från januari-03 konstaterades att säkerhetsarbetet inte lever upp till dagens krav och att målsättningarna i kommunstyrelsens beslut 1989 om inrättande av ett Kommunskydd inte infriats till fullo.

Skärpta försäkringsvillkor från försäkringsgivaren har tillkommit som innebär krav på kommunen för att vi skall få försäkringar till rimliga kostnader.

Mot bakgrund av ovanstående beslutade kommunstyrelsen 2003-06-03

att inrätta en projektanställning som säkerhetschef under tiden 030901- 040901

att bevilja Lars Nises tjänstledigt från tjänsten som räddningschef under tiden 030901- 040901 samt att anställa Lars Nises som säkerhetschef under motsvarande tid

att tillförordna brandmästare Pär Kjellin som räddningschef under tiden 030901- 040901

Mycket har under året hänt på lagstiftningsområdet inom verksamheten skydd mot olyckor. Överstyrelsen för civil beredskap upphörde och ersattes med Krisberedskapsmyndigheten eftersom den militära hotbild som präglat beredskapsplaneringen kraftigt förändrats. I dag lever vi i en tid utan reellt militärt hot mot vårt land, vilket är mycket positivt och möjliggör omstrukturering av det militära försvaret.

En följd av det är också att den kommunala beredskapsplaneringen kan ändra inriktning till skydd mot allvarliga samhällsstörningar. Vår sårbarhet domineras idag av störningar i systemen för el, värme, VA, tele och IT. Klimatförändringen gör att vi drabbas av fler klimatrelaterade skador.

2003-01-01 kom "Lag om extraordinära händelser under fredstid i kommuner och landsting".

Lagen säger bl a att en Krisledningsnämnd skall inrättas i kommunerna samt att risk- och sårbarhetsanalyser inriktade mot allvarliga samhällsstörningar skall göras.

Kommunerna åläggs även ansvar för att samordna krishanteringen inom kommunens geografiska område och skall av den anledningen hålla en samordningsfunktion.

2004-01-01 kom nästa nya lag "Lag om skydd mot olyckor" som ersätter äldre detaljstyrning med modern målstyrning. Målen är att färre skall dö, färre skall skadas samt mindre förstöras pga olyckor. Lagen syfte är att "i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor."

Ett stort ansvar för skydd mot olyckor läggs på den enskilde, med det avses såväl av fysiska som juridiska personer (företag, kommuner och organisationer).

Kommunerna är tillsynsmyndighet över att lagen följs och måste i egenskap av fastighetsägare och verksamhetsutövare bedriva systematiskt brandskyddsarbete i hela organisationen.

Räddningstjänsten skall aktivt stödja förvaltningarna i arbetet.

Säkerhetsorganisation för Mora kommun

Innehållsförteckning

- 1 Säkerhetspolicy**
 - 1.1 Bakgrund**
 - 1.2 Mål**
 - 1.3 Omfattning**
 - 1.4 Ansvar**
 - 1.5 Organisation**

- 2 Riktlinjer**
 - 2.1 Riskanalyser**
 - 2.2 Skaderapportering**
 - 2.3 Brandskyddspolicy**
 - 2.4 Systematiskt brandskyddsarbete**
 - 2.5 Skadebegränsande åtgärder**

- 3 Säkerhetsprogram**
 - 3.1 Personsäkerhet**
 - 3.1.1 Krishantering**
 - 3.2 Teknisk säkerhet**
 - 3.2.1 Allmänt**
 - 3.3 Tillträdesskydd**
 - 3.4 Skydd mot vattenskador**
 - 3.5 Informationssäkerhet**

- 4 Skadefinansiering**
 - 4.1 Försäkringar**
 - 4.2 Finansiering av skador under självrisk**

- 5 Utbildning och information**

- 6 Lagstiftning**

- 7 Revideringar**

1. Säkerhetspolicy för Mora kommun

Vision : "Mora - en säker och trygg kommun"

1.1 Bakgrund

Kommunfullmäktige leder och utvecklar den kommunala verksamheten genom att fastställa verksamhetsmål. Säkerhet och trygghet för människor som besöker, bor eller arbetar i Mora är viktigt för kommunens totala kvalitet och därmed även ett viktigt politiskt mål.

Säkerhetspolicyn är kommunledningens viljeförklaring och utgör den grundprincip och säkerhetsnivå som skall gälla för säkerhetsarbetet i verksamheten.

Policyn skall vara förankrad och väl känd inom kommunens organisation.

Av kommunfullmäktige fastställd 2004-xx-xx.

1.2 Mål

Mora kommun skall arbeta aktivt med säkerhetsfrågor för att minimera riskerna för skador och störningar som kan drabba människor, egendom och miljö.

Detta skall uppnås genom:

- att systematiskt säkerhetsarbete bedrivs i hela organisationen
- att fungerande rutiner för skaderapportering finns och används
- att risker för hot- och våldshandlingar förebyggs
- att alla medarbetare i Mora kommun utbildas i skydds och säkerhetsfrågor
- att alla samverkar inom organisationen för att nå målen
- att sträva efter lägsta möjliga kostnad för skador, skydd och försäkring
- att en verksamhetsberättelse över säkerhetsarbetet presenteras varje år

1.3 Omfattning

Säkerhetsarbetet skall präglas av en helhetssyn och omfatta

- intern säkerhet enligt Kommunallag och försäkringsvillkor
- skydd mot olyckor enligt Lag om skydd mot olyckor
- skydd mot allvarliga samhällsstörningar enligt Lag om extraordinära händelser
- planering för höjd beredskap enligt Lag om civilt försvar.

Säkerhetspolicyn gäller för all kommunal verksamhet oavsett om verksamheten bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform. Säkerhetspolicyn kompletteras med riktlinjer och anvisningar.

1.4 Ansvar

Ansvar för att säkerhetspolicyns mål uppfylls följer det normala verksamhetsansvaret på alla nivåer och säkerhetsarbetet skall bedrivas som en naturlig del av den dagliga verksamheten.

Förvaltningsledningen har tillsammans med övriga medarbetare ett gemensamt ansvar för att säkerhetspolicyn följs.

Marie Sundvisson
Kommundirektör

1.5 Organisation

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för all verksamhet som avser skydd och säkerhet i kommunen. Det betyder att kommunstyrelsen har direkt ansvar för den kommunala verksamheten och samordningsansvar för att övriga allmännyttiga verksamheter fungerar så störningsfritt som möjligt.

Kommunstyrelsen anger inriktning samt utövar fortlöpande tillsyn, samordnar och ger råd inom säkerhetsområdet.

Säkerhetschef

Under kommunstyrelsen skall det finnas en funktion som säkerhetschef som skall ingå i kommunledningen med uppdrag att driva säkerhetsarbetet i kommunen med övergripande ansvar

- enligt Kommunallag – internt skydd ("vårda och underhålla kommunens egendom")
- enligt Lag om skydd mot olyckor – fränsett det som avser räddningstjänst
- enligt Lag om extraordinära händelser – planering för allvarliga samhällsstörningar
- enligt Lag om civilt försvar – planering för höjd beredskap

Med det avses att vara

- stöd till kommunstyrelsen i risk-, säkerhets- och beredskapsfrågor
- stöd till kommunstyrelsen för risk- och säkerhetshänsyn i samhällsplanering
- stöd till förvaltningar och bolag inom kommunen i risk- och säkerhetsfrågor
- samordnare av skaderapportering
- samordnare av olycksundersökningar

Säkerhetsgrupp

Under kommunstyrelsen skall det finnas en säkerhetsgrupp med representanter från samtliga förvaltningar och kommunala bolag.

Säkerhetsgruppen skall se till att säkerhetsarbetet bedrivs aktivt och i enlighet med kommunstyrelsens intentioner.

Säkerhetsgruppen leds av säkerhetschefen

Respektive nämnd och styrelse har ansvaret för säkerhetsarbetet inom den egna organisationen samt att vid behov utarbeta verksamhetsspecifika instruktioner.

Säkerhetsarbetsuppgifterna delegeras till **förvaltningschef/VD**, som är operativt ansvarig för säkerheten inom egen organisation. Han/hon verkar för att säkerhetspolicy, mål, strategier och kunskap om dessa sprids inom organisationen samt avsätter resurser för att bedriva aktivt säkerhetsarbete.

Förvaltningschef/VD utser **säkerhetsombud** och fördelar uppgifter för säkerhetsarbetet.

Säkerhetsombuden skall t ex sköta skaderapporteringen samt informera säkerhetschefen om händelser av vikt.

2. Riktlinjer för säkerhetsarbetet

Grundläggande för god säkerhet är att verksamheten präglas av ordning och reda. Genomarbetade rutiner som är väl kända, accepterade och som följs upp och anpassas efter omständigheterna är en förutsättning för ett fungerande säkerhetsarbete.

Tekniska säkerhetsanordningar kan inte ersätta frånvaro av fungerande rutiner.

Säkerhetsarbetet syftar till:

- Att identifiera och analysera risker.
- Att ta fram metoder som syftar till att förebygga att risker utvecklas till skador.

- Att minimera konsekvenserna av inträffad skada.

De skaderisker som skall beaktas är bl.a:

- Brand, vattenutflöde, inbrott, stöld, sabotage, skadegörelse, förskingring, hot och våld etc.
- Avbrott, utsläpp, förseningar och förluster, som påverkar möjligheterna att fullfölja gjorda åtaganden
- Obehörig användning, dvs. att någon avsiktligt tillägnar sig och använder för verksamheten
- Förlust av unik eller svårersättlig kompetens.
- Projektrisker, dvs. risk att projekt inte blir färdigt i tid, till rätt kostnad eller med rätt kvalitet

För att nå målen för säkerhetsarbetet måste alla krafter inom organisationen samverka. Åtgärdsplaner för förebyggande skydd upprättas av den som är ansvarig för verksamheten. För verksamheter som är av betydelse för säkerheten skall det finnas dokumenterade rutiner och aktuella instruktioner.

2.1 Riskanalyser

Förvaltningarna och bolagen skall bedriva ett aktivt säkerhetsarbete.

Säkerhetsgruppen samordnar det övergripande säkerhetsarbetet.

Förvaltningsledningen samordnar arbetet inom resp förvaltning och bevakar att handlingsplaner upprättas och beaktas i det löpande budgetarbetet. Säkerhetsombuden handhar det praktiska arbetet.

Regelbundna riskanalyser skall göras för att:

- Identifiera och värdera risker
- Utgöra grund till åtgärdsförslag för att förebygga risker eller begränsa konsekvenser vid en inträffad skada
- Vara en del i det årliga planeringsarbetet för hur de förebyggande och skadebegränsande åtgärderna skall finansieras.

Analysernas syfte är att ta fram behovet av förebyggande åtgärder, nya eller förändrade rutiner, behov av tekniskt skydd, bevakning, försäkringsskydd etc.

Vid all ny-, om- eller tillbyggnad av fastigheter eller lokaler skall brukaren göra en riskanalys för att klarlägga behovet av skydd mot olyckor.

2.2 Skaderapportering

Noggrann rapportering av olyckstillbud och inträffade skador ger ett underlag för att identifiera och analysera risker i verksamheter så att de kan elimineras, motåtgärder sätts in och försäkringsskyddet anpassas efter behoven. All rapportering analyseras och behandlas i säkerhetsgruppen och återkoppling ska ske till verksamhetsansvarig.

Alla egendomsskador och ansvarsskador skall rapporteras i skaderapporteringssystemet.

Statistik skall regelbundet tas fram för att visa var skadorna inträffar och vara ett hjälpmedel för säkerhetsarbetet.

2.3 Brandskyddspolicy för Mora kommun

Vision : "Mora - en säker och trygg kommun"

Bakgrund

Kommunfullmäktige leder och utvecklar den kommunala verksamheten genom att fastställa politiska verksamhetsmål. Säkerhet och trygghet för människor som besöker, bor eller arbetar i Mora är viktigt för kommunens totala kvalitet och därmed även ett viktigt politiskt mål.

Brandskyddspolicyn är kommunledningens viljeförklaring och utgör den grundprincip och säkerhetsnivå som skall gälla för brandskyddet i verksamheten.

Av kommunfullmäktige fastställd 2004-xx-xx.

Mål

Inom Mora kommun skall skada på människor, egendom eller miljö ej uppstå på grund av brand. För att uppnå det skall vi arbeta systematiskt med vårt brandskydd med hjälp av metoden Intern brandskyddskontroll. Alla måste samverka inom organisationen för att nå målet.

Följande 9 uppgifter skall upprättas, beslutas och genomföras :

- Brandskyddsorganisation
- Riskvärdering
- Utbildningsplaner
- Brandskyddsregler
- Brandskyddsbeskrivning
- Drifts- och underhållsinstruktioner
- Kontrollsystem
- Dokumentation
- Uppföljning

Omfattning

Brandskyddspolicyn gäller för all kommunal verksamhet oavsett var verksamheten bedrivs samt oavsett om verksamheten bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform.

Genom väl förankrade och beskrivna rutiner i kombination med information och utbildning skall ett förebyggande skydd och en god beredskap skapas och upprätthållas.

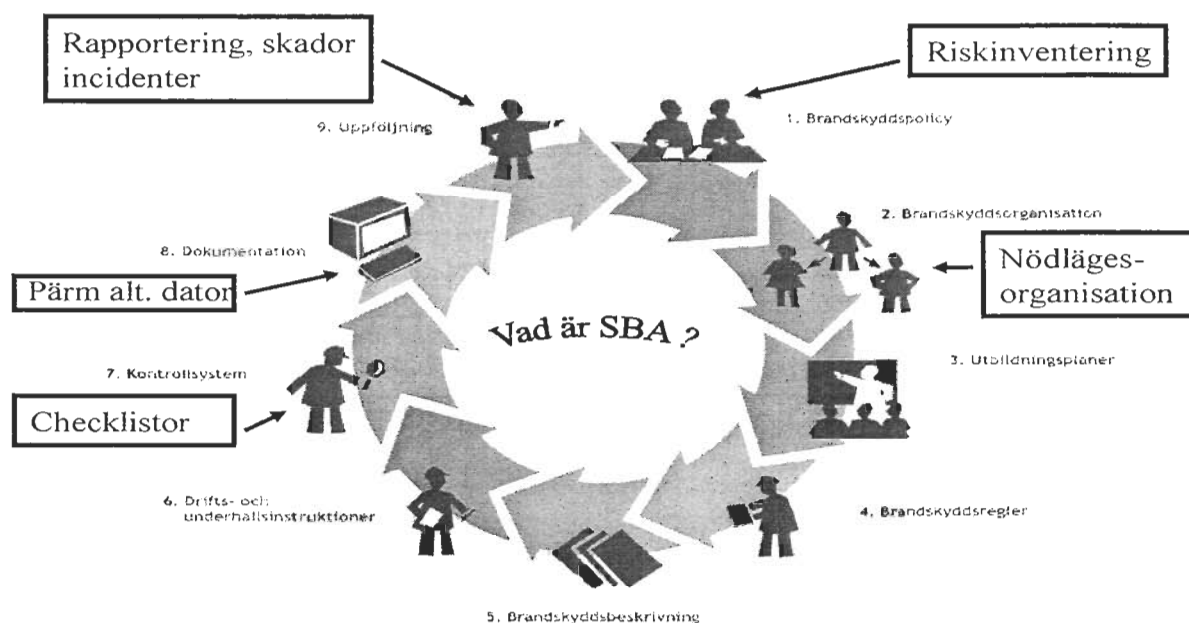
Ansvar

Ansvar för att brandskyddspolicyns mål uppfylls följer det normala verksamhetsansvaret och brandskyddsarbetet skall bedrivas som en naturlig del av den dagliga verksamheten. Förvaltningsledningen har tillsammans med övriga medarbetare ett gemensamt ansvar för att brandskyddspolicyn följs.

Marie Sundvisson
Kommundirektör

2.4 Systematiskt brandskyddsarbete

Systematiskt brandskyddsarbete ska bedrivas i kommunens alla fastigheter och verksamheter. Arbetet organiseras med hjälp av metoden intern brandskyddskontroll. Kommunstyrelsen är ansvarig, men arbetet utförs av respektive förvaltning/bolag. Räddningstjänstens personal skall aktivt hjälpa förvaltningarna med det systematiska brandskyddsarbetet.

2.5 Restvärdesskydd

Vid bränder är det viktigt att förhindra följdskador genom ett tidigt och effektivt restvärdesskydd. En snabb insats räddar stora värden och skapar bättre förutsättningar för att kunna starta verksamheten i normal omfattning igen. Genom att nyttja räddningstjänstens resurser, kan restvärdesarbetet med fördel genomföras i samråd med ägare och försäkringsbolag.

3 Säkerhetsprogram

3.1 Personsäkerhet

Ett väl fungerande skydd för de anställdas personliga säkerhet är en mycket viktig arbetsmiljöfråga. Vid planering av personsäkerhet skall arbetsgivaren planera för behov av omedelbart stöd till drabbade i situationer med uttalat hot. Ytterligare anvisningar gällande personsäkerhetsfrågor finns i Arbetarskyddsstyrelsens författning 1993:2.

Våld och hot om våld mot anställda skall alltid polisanmälas.

Vissa grupper av anställda löper större risk att utsättas för hot, exempelvis inom social- och hemtjänsten, receptionspersonal och tillsynslärare. Dessa skall särskilt uppmärksammas och konkreta åtgärder skall vidtas för att om möjligt eliminera risker för hot och våld mot dessa; bl a skall behovet av tillträdesskydd och bemannade receptioner i de lokaler där riskutsatta personer vistas beaktas.

Tjänsterummens och lokalernas inredning skall utformas så att de ger goda möjligheter till nödvändig reträtt för innehavaren vid akuta hotsituationer.

Överfallslarm bör finnas för riskutsatt personal. Instruktioner för larmmottagare är mycket viktiga för att säkerställa snabba ingripande vid akuta nödsituationer.

För personal som utsatts för direkt hot skall även den utsattes bostadsförhållanden, resor till och från arbetet och anhöriga tas med i riskbedömningen.

3.1.1 Krishantering

Resurser skall organiseras för psykiskt och socialt omhändertagande vid större olyckshändelser, bl a stöd till insatspersonal i samband med deltagande i räddningsinsatser och samtalsmöjligheter för anhöriga till drabbade av olyckshändelsen m fl.

Även händelser i det dagliga arbetslivet kan få sådan karaktär att enskilda eller grupp av anställda utsätts för svåra psykiska påfrestningar vid t ex brand, dödsfall, hot och våld, skada, tillbud eller liknande. För konkreta insatser finns en särskild arbetsgrupp, POSOM-gruppen, som vid behov av krishjälp kan kontaktas

3.2 Teknisk säkerhet

3.2.1 Allmänt

Med teknisk säkerhet avses

- Mekaniskt skydd, som lås, galler etc,
- Elektroniska system, som kortläsare, brand- och inbrottslarm, övervakningskameror
- Tekniska driftövervakningssystem.

Elektroniska larmsystem kräver väl specificerad definition av miljöer och handhavande. Vid installation av elektroniskt styrda säkerhetssystem skall de mekaniska delarna av systemet särskilt uppmärksammas då de som regel utgör grunden för systemutformningen. Mekaniska skydd som galler, lås, slagskyddat glas kan ofta minska behovet av elektroniska system. Lås, brand- och inbrottslarm skall utföras med materiel och installeras av företag som är godkända av Svensk brand- och säkerhetscertifiering.

Installation av tekniskt skydd vid anläggningar och verksamheter skall föregås av riskanalys för att utreda behovet av skydd. Riskanalysen skall ge underlag för bedömning av de risker som kan finnas och för val av lämplig teknik. Riskanalysen genomförs av verksamhetsansvarig tillsammans med säkerhetschefen. Befintliga anläggningar och verksamheter ska analyseras och revideras kontinuerligt. Vid förändring av verksamheten skall behovet av tekniskt skydd ses över och anpassas till den nya situation som råder.

Brand-, inbrotts-, överfalls- och driftövervakningslarm ansluts genom avtal till larmcentral och åtgärdare (bevakningsföretag, räddningstjänst, polis).

Före driftsättning av larm- och övervakningssystem skall anläggningsägaren tillse att anläggningsskötare utses och utbildas samt förtecknas hos räddningstjänsten samt larmcentral.

Felfunktioner i larmtekniken som orsakar obefogade larm måste snabbt och omsorgsfullt följas upp så att systemets trovärdighet inte går förlorad och att inte onödiga kostnader uppstår.

3.3 Tillträdesskydd

Målet med tillträdesskydd är att förhindra inbrott och genom tidig upptäckt förebygga och begränsa konsekvenserna av inbrottsförsök.

- Tillträdesskydd kan bestå bl a av
- Lås, galler och/eller slagskyddat glas
- Elektroniska larm
- Kortläsarsystem

Kommunens mål för tillträdesskydd är att lokaler där kommunal verksamhet bedrivs skall vara försedda med inbrottslarm och att lokalerna även uppfyller försäkringsbolagens krav enligt skyddsklass 2 när det gäller mekaniskt inbrottskydd. Observera att förbättringar på det mekaniska inbrottskyddet måste ske i samråd med räddningstjänsten med hänsyn till utrymningsvägar.

Skador på innerdörrar, skåp, skrivbordslådor etc i samband med inbrott uppgår ofta till större belopp än värdet på det stulna. För att undvika onödiga och dyrbara skador på dörrar och skåp skall dessa som regel inte låsas men utrymmet skall regelmässigt tömmas på stöldbegärligt gods. Stöldbegärligt gods förvaras i säkerhetsskåp som ställs upp på skyddad plats, t ex skyddsrum e dyl. Utrustning som inte utan olägenhet kan flyttas förvaras i larmade lokaler.

3.4 Skydd mot vattenskador

Vattenskador kostar årligen stora belopp och förorsakar stora störningar i verksamheten. Mer än hälften av alla skador uppstår i våtutrymmen. Våtutrymmen skall därför förses med fackmannamässigt utförd tätskikt både på golv och väggar. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt tätskiktets fogar. Boverkets Byggregler avseende åtgärder för att minska risken för vattenskador i bl a våtutrymmen skall följas.

Våtutrymmen i skolor, flerbostadshus och idrottsanläggningar skall regelbundet besiktigas för att tidigt upptäcka defekter i tätskiktet.

En vanlig orsak till vattenskada är läckande rör. Läckaget kan orsakas av korrosion eller läckage i rörfogar. För att minska risken för rörläckage bör utanpåliggande rör eftersträvas, så att eventuellt läckage kan upptäckas tidigt.

Bristfällig installerade disk- och tvättmaskiner kan förorsaka vattenskador. Installationer skall därför alltid göras av en fackman.

Golvets under maskinen skall förses med ett tätskikt, som gör att eventuellt läckande vatten rinner fram och blir synligt.

3.5 Informations- och IT-säkerhet

Informationssäkerheten omfattar alla former av informationsbärare, t ex ADB-media, dokument, ritningar, bilder, TV-filmer etc som innehåller väsentlig information.

Informationssäkerheten innebär att all information ska behandlas med hänsyn tagen till dess värde för kommunens invånare, kunder och förvaltningar. Som en del i detta ingår även registrering och klassning av information med hänsyn till dess sekretessvärde.

Sekretesskyddad information skall hanteras på ett betryggande sätt. Förvaring, kopiering, utlåning, spridning och makulering av sekretessbelagd information skall regleras i särskilda rutiner.

I diarium (motsvarande) skall framgå om informationen har sekretesskyddats samt vilka som delgivits innehållet. Vid upphandling är det av största vikt att anbud och offerter sekretessmärks och förvaras skyddat för obehöriga tills val av entreprenör har beslutats.

Lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter kan i vissa fall kollidera med offentlighetsprincipen. Det är viktigt att kommunen beaktar behov av sekretess till skydd för tredje man.

Kommunstyrelsen har utsett en IT-säkerhetssamordnare och beslutat att reglerna i FA 22 skall följas.

4. Skadefinansiering

4.1 Försäkringar

Försäkringar som omfattas av denna säkerhetspolicy skall samordnas. Upphandling av försäkring skall ske centralt och i enlighet med lagen om offentlig upphandling.

Kommunens försäkringsskydd omfattar bl a

- Egendomsförsäkring
- Ansvarsförsäkring
- Tjänstereseförsäkring
- Motorfordonsförsäkring
- Olycksfallsförsäkring för barn och ungdom m fl
- Saneringsförsäkring

4.2 Fördelning av självrisk

Vid inventarieskador under självrisk får kostnaden bäras av den verksamhet som drabbats. Vid fastighetskador fördelas kostnaden med 50 % mellan tekniska förvaltningen och verksamhetsutövaren för att öka motivationen att arbeta skadeförebyggande.

5. Utbildning och information

För att få delaktighet i säkerhetsarbetet måste all personal utbildas.

Säkerhetsgruppen skall ha grundläggande utbildning i riskhantering och fortlöpande information om säkerhetsarbetet.

Säkerhetsansvariga anordnar den utbildning som behövs för säkerhetsombud och personal.

Information till anställda lämnas i samband med arbetsplatsträffar.

Skadestatistik skall fortlöpande redovisas för personalen.

6. Lagar

Säkerhetsarbetet skall bedrivas enligt de lagar, som reglerar den kommunala verksamheten inom förvaltningar och bolag.

I det fall tveksamhet råder beträffande tillämpningen av lag eller förordning eller vid frågor av avtals- och skadeståndskaraktär skall samråd sökas med säkerhetsgruppen.

7. Revidering

Denna policy revideras av säkerhetsgruppen då ändringarna är av mindre omfattning. Beslut om större ändringar och ändringar av principiell natur skall tas av kommunstyrelsen.